

Utlysning av forskningsmedel

”Framtida hot och risker”

Steg 1

Innehållsförteckning

Utlysning av forskningsmedel Framtida hot och risker	3
Ramar	3
MSB:s uppdrag	3
Bakgrund till utlysningen	3
Utlysningens inriktning	4
1. Analys av en eller flera framtida hot och risker	4
2. Fokus för forskningsprojekten	5
Tidsramar	7
Urval och beredning	7
Kriterier för granskning	7
Utformning av ansökan	8
Steg 1 – Intresseanmälan	8
Steg 2 – Fullständig forskningsansökan	9
Formella krav samt vissa begränsningar	9
Mer information	10
Kontaktperson för utlysningen	10

Utlysning av forskningsmedel Framtida hot och risker

Ramar

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) avser att under 3-5 års tid finansiera forskning inom området Framtida hot och risker. Utlysningen omfattar preliminärt 20 miljoner kronor.

Utlysningen genomförs i två steg. I det första steget välkomnas forskare att lämna in en intresseanmälan. I forskningsutlysningen andra steg bjuder MSB in ett antal sökande att lämna en fullständig ansökan, efter en bedömning av inkomna intresseanmälningar.

MSB bedömer att högst tre projekt kan beviljas inom ramarna för utlysningen. Beräknad start för utvalda forskningsprojekt är satt till första kvartalet 2024.

MSB ser gärna att internationella perspektiv beaktas i ansökan där så är tillämpligt. Det kan exempelvis handla om Norden, EU eller Nato. MSB ansvarar för Sveriges bilaterala samarbetsavtal om forskning och utveckling med USA och Kanada och ser positivt på samarbeten som sker tillsammans med forskargrupper i dessa länder, läs mer på: <https://www.msb.se/sv/om-msb/internationella-samarbeten/usa-och-kanada/>.

Ansökningarna kan komma att bedömas av internationella granskare och bör därför skrivas på engelska.

MSB:s uppdrag

MSB har ansvar för frågor om skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar, i den utsträckning inte någon annan myndighet har ansvaret. Ansvaret avser åtgärder före, under och efter en olycka, kris, krig eller krigsfara. En del av MSB:s arbete omfattar stöd till forskning inom vissa områden.

MSB finansierar behovsriktad forskning som ska vara möjlig att tillämpa i samhället. Forskningen utgår från ett behov i samhället som på sikt ska leda till ny förståelse, nya metoder eller nya produkter. MSB finansierar forskning och det är externa aktörer, t.ex. universitet, högskolor eller forskningsinstitut, som utför forskningen.

Bakgrund till utlysningen

När samhällsskydd och totalförsvar byggs, görs det ofta utifrån hur samhället ser ut idag. Men eftersom samhället är i ständig utveckling och förändring, framträder över tid också nya risker och hot. Det allmänna behöver därför i god tid utveckla system för att upptäcka, avvärja och möta framtidens hot och

risker. Tidig upptäckt skapar handlingsutrymme och kan bidra till en mer framgångsrik krishantering.

Utlysningens inriktning

Syftet med utlysningen är att bidra till kunskapsutveckling om framtida hot och risker som har relevans för Sverige. Forskningen som beviljas medel ska antingen utveckla metoder för att upptäcka och bedöma framtida hot och risker, eller studera interaktionen mellan metoder för upptäckt och de människor och organisationer som tillämpar dem.

Ansökningarna ska innehålla såväl en diskussion kring vilka hot och risker som avser att studeras, som en beskrivning av vad projektets fokus är (att utveckla nya metoder, eller att studera interaktion mellan metod, människor och organisation).

MSB välkomnar projekt som innehåller både punkt 1 och minst en av punkt 2 a eller 2 b nedan.

1. Analys av en eller flera framtida hot och risker

Liksom historien och nutiden rymmer framtiden en mängd olika hot och risker. De hot och risker som projekten behandlar ska analyseras utifrån en möjlig framtida utveckling. De senaste decennierna har det till exempel talats mycket om miljö- och klimatförändringar, teknikutveckling, ekonomisk globalisering, hälsoutmaningar samt förändringar av säkerhetsordningen. Men hur kommer dessa att påverka hotbilder och risker framöver? Och vilka andra samhällsförändringar kan komma att uppstå, och medföra nya (eller nygamla) hot och risker i samhället? Är det hög eller låg sannolikhet att hoten inträffar?

MSB efterfrågar här en forskningsbaserad analys av möjliga samhällsutvecklingar: hur de kan komma att se ut, vilka hot och risker som kan uppstå i samband med dem, samt med vilken ungefärlig sannolikhet hoten/riskerna kan komma att inträffa. Ansökan ska i korthet diskutera detta, medan forskningsprojektet sedan utvecklar analysen vidare.

Hotfloran som utlysningen täcker är bred, och kan rymma alltifrån avsiktliga antagonistiska hot till större naturkatastrofer. Hoten och riskerna kan föreligga såväl i fredstid som i samband med höjd beredskap. Gemensamt är att de (potentiellt) ska ge upphov till en situation som avviker från det normala, drabbar många människor, stora delar av samhället eller grundläggande värden. De kan även innebära en allvarlig störning av viktiga samhällsfunktioner samt kräva samordnade och skyndsamma åtgärder från flera aktörer.¹ I hur nära eller avlägsen framtid som hoten riskerar att uppstå

¹ Jmfr. Förordning 2022:524 om statliga myndigheters beredskap, 6§.

beror på vilken typ av samhällsförändring som diskuteras. Vissa hot kan uppstå inom ett fåtal år, medan andra hot snarare ligger ett par decennier fram i tiden.

2. Fokus för forskningsprojekten

För att ta sig an framtidens hot och risker behöver samhället utveckla metoder för att upptäcka och bedöma dem så tidigt som möjligt. Likaså måste metoderna fungera väl ihop med de människor och organisationer som använder dem. Det ökar möjligheterna att agera på ett tidigt stadium, vilket i sin tur ökar möjligheten att effektivt avvärja, reducera eller hantera hoten och riskerna. MSB välkomnar därför ansökningar som avser att a) utveckla nya, konkreta metoder för att upptäcka och bedöma hot och risker, och/eller b) att analysera interaktionen mellan å ena sidan metoder för att upptäcka hot och risker och å andra sidan de människor och organisationer som tillämpar metoderna.

a) Utveckla metoder för att upptäcka och bedöma hot och risker

Metod ska här förstås brett. Ansökningar som avser att utveckla nya metoder för att upptäcka och bedöma framtida hot och risker kan till exempel fokusera på informationssystem, mätutrustning, programvara eller datainsamlingsmetoder. Hur upptäcks relevanta hot och risker samtidigt som oönskat brus sorteras bort? Hur säkerställs att även svaga signaler och diffusa hot detekteras? Det behövs metoder för att såväl upptäcka hot och risker, som för att bedöma hur pass allvarliga de kan komma att bli, liksom sannolikheten för eventuella kaskadeffekter.

Det finns flera sätt att göra detta på. Utvecklandet av *helt nya* metoder är ett. Vad fattas hos existerande informationssystem, mätutrustning, programvara eller datainsamlingsmetoder och vad skulle nya kunna tillföra? Att *sammankoppla olika existerande* system för hotdetektering är ett annat sätt att utveckla metoderna. Vilka tekniska system skulle till exempel med fördel kunna sammanlänkas, hur och med vilket resultat? En ytterligare möjlighet är att *undersöka hur liknande sektorer eller organisationer säkerställer tidig upptäckt*. Kan metoder från en sektor eller organisation bidra till utformningen av metoder hos en annan? Det kan till exempel handla om insikter från en beredskapssektor till en annan, men även om vilka metoder för hot- och riskanalys som organisationer med en lång erfarenhet inom informationstunga områden utvecklat. Finns det kunskaper och metoder inom exempelvis smittskyddsområdet, i finanssektorn, inom underrättelsetjänsterna eller inom vädertjänsterna som andra organisationer och sektorer kan tillämpa? Det kan även handla om erfarenheter och metoder som utvecklats inom privat sektor, som offentliga beredskapsorganisationer kan dra nytta av. Finns till exempel lärdomar att dra från företag som kontinuerligt bedriver omvärldsanalys av risker? Svaren på denna typ av frågor kan bidra till att utveckla nya effektiva metoder för att upptäcka framtida hot och risker.

b) Analys av interaktion mellan metod, människa och organisation

För att avvärja, reducera eller hantera hot och risker räcker det inte att upptäcka dem, utan upptäckten måste också resultera i faktiskt agerande. För detta krävs en fungerande interaktion mellan metoder för upptäckt och de människor och organisationer som tillämpar dem. De projekt som avser att fokusera på interaktionen bör analysera vilka metoder som fungerar utifrån användarnas mänskliga och organisatoriska förutsättningar. Projekten kan med fördel vara tvärvetenskapliga, och exempelvis förena teknisk med samhällsvetenskaplig och beteendevetenskaplig forskning.

Samspelet mellan metod och människa kan till exempel handla om hur tekniska lösningar fungerar utifrån människors fysiska och mentala kapacitet. Hur kan till exempel datainsamling anpassas efter människors perceptionsförmåga och på så vis undvika ett ohanterligt informationsöverflöd? Vilka metoder underlättar för människor att sortera bort oviktiga signaler? Hur kan metoder utformas så att de drar nytta av mänskliga sinnen, såsom syn och hörsel? Det kan även handla om kunskapskrav; vilken kompetens behövs för att kunna förstå och tillämpa en viss metod?

Samspelet mellan metod, människa och organisation handlar också om vilka strukturer och arbetssätt som måste finnas på plats för att upptäckten av ett hot eller en risk ska leda till ett framgångsrikt agerande. Organisationerna i fokus är de vars uppdrag omfattar civil beredskap (d.v.s. krishantering och civilt försvar), företrädesvis beredskapsmyndigheter, kommuner, länsstyrelser och liknande. Både formella och informella strukturer som formar organisationens agerande är av intresse, till exempel organisationskultur, normer, beslutshierarkier, instruktioner och rutiner. Exempel på frågor som kan undersökas är vilka strukturer som fungerar med vilka metoder för upptäckt av hot, samt hur individer interagerar i en organisation beroende på dess struktur.

Många hot och risker är av sådan art att de kräver samarbete. Även samarbete, såväl inom som utanför organisationen, aktualiserar frågor som rör samspelet mellan metod, människa och organisation. Här handlar det om att skapa arbetssätt som möjliggör att i ett tidigt skede kunna dela med sig av de signaler om hot och risker som fångats upp, samt om att dela analysresurser för att tillsammans bättre kunna upptäcka hot och risker. En dimension av detta är hur man får olika organisationskulturer att fungera tillsammans, så att upptäckt och analys av hot och risker inte hindras eller saktas ned. Exempel på organisatorisk samverkan kan vara över geografiska gränser (kommuner, län, regioner, stater), privat-offentlig samverkan, mellan olika beredskapssektorer, samt mellan civila och militära organisationer.

Tidsramar

Steg 1: Utlysningens första steg öppnar 22 februari 2023 och intresseanmälningar ska vara MSB tillhanda **senast 5 april 2023**. Beslut om vilka som bjuds in till steg 2 beräknas kunna lämnas i juni 2023.

Steg 2: Utlysningens steg 2 beräknas öppna i juni 2023 och stänga i september 2023. Datum för när de fullständiga ansökningarna ska vara MSB senast tillhanda meddelas längre fram. Beslut om tilldelning av forskningsmedel beräknas kunna meddelas under december 2023.

Urval och beredning

Utlysningen sker i två steg. Beredningen av inkomna intresseanmälningar, samt i ett senare skede fullständiga ansökningar, hålls samman av en MSB-intern beredningsgrupp.

Det första steget av utlysningen består av en intresseanmälan.

Bedömning av inkomna intresseanmälningar till MSB görs av en intern beredningsgrupp. Bedömningen utgår ifrån behov och relevans för att identifiera de intresseanmälningar som är högst prioriterade utifrån utlysningens inriktning.

I det andra steget inbjuds ett urval av de sökande från steg 1 att inkomma med en fullständig forskningsansökan. De fullständiga ansökningarna genomgår en myndighetsintern granskning. Därtill inhämtas vetenskapliga experters bedömningar av ansökningarnas vetenskapliga kvalitet.

MSB förbehåller sig rätten att kontakta sökanden för diskussion och informationsinhämtande.

Kriterier för granskning

Bedömning av intresseanmälningar genomförs av sakkunniga handläggare på MSB och i huvudsak kommer kriterierna 1-4 att beaktas. I det andra steget deltar både sakkunniga handläggare på MSB och extern vetenskaplig expertis i bedömningen, där kriterierna 1-5 kommer att beaktas. Att väga samman vetenskaplig kvalitet och nytta är en del i MSB:s strävan efter att identifiera forskning med störst potential. I situationer där två forskningsansökningar bedöms lika sett till behov och relevans ska vetenskaplig kvalitet prioriteras.

Följande kriterier kommer att tillämpas:

1. Relevans – I vilken utsträckning motsvarar ansökan/projektet forskningssatsningens inriktning, syfte och mål enligt utlysningstexten?
2. Behov - I vilken utsträckning svarar projektet mot behov att stärka samhällets förmåga inom området samhällsskydd och beredskap genom att bidra med ny kunskap och/eller lösningar på problem?

3. Samverkan och kommunikation – I vilken utsträckning uppnår projektet behov av samverkan och kommunikation med relevanta aktörer (tex behovsägare, offentlig och privat sektor m.fl.) samt MSB?
4. Nyttiggörande av resultat – I vilken utsträckning motsvarar projektet MSB:s mål om nyttiggörande av forskning, dvs. att resultaten ska komma till användning genom exempelvis policyutveckling och utbildnings-, utvärderings-, övnings- eller utvecklingsverksamhet?
5. Vetenskaplig kvalitet – Ansökan bedöms vetenskapligt efter:
 - Problemställning – syfte, teori och nyhetsvärde
 - Metod och genomförande – vetenskaplig metod, projektplan och budget
 - Sökandes kompetens - sannolikheten att projektet kommer att genomföras enligt beskrivningen sett mot bakgrund av sökandens och medsökandes dokumenterade erfarenhet och vetenskapliga skicklighet

Utformning av ansökan

Det är viktigt att notera att alla handlingar som kommer in till MSB är offentliga. Om en ansökan bygger på forskning som är helt eller delvis skyddad av sekretess måste ansökan formuleras på ett övergripande vis så att sekretesskyddade uppgifter inte riskerar att röjas.

Steg 1 – Intresseanmälan

Intresseanmälan lämnas via MSB:s webbaserade ansökningssystem. Gå in via <https://etjanst.msb.se/e-tjanster/>

Intresseanmälan ska bestå av följande och skrivas i Times New Roman, 11 punkter med enkelt radavstånd:

- Grunduppgifter om huvudsökande (i formuläret som är en del av MSB:s webbaserade ansökningssystem)
- Kortfattade beskrivningar av det tänkta projektet enligt rubrikerna i fälten (i formuläret som är en del av MSB:s webbaserade ansökningssystem)
- En idéskiss inklusive referenser, som innefattar en övergripande beskrivning av forskningsfronten, forskningsbehov och framtida utvecklingen av området samt syfte, mål och metodologiska ansatser av den forskning som ska bedrivas. Här ska målgrupper och tänkt samhällsnytta för forskningssatsningen också beskrivas, samt en ungefärlig uppskattad totalbudget för projektet (Bifoga som bilaga, max 4 sidor)
- CV för huvudsökande (Bifoga som bilaga, max 2 sidor)

- Beskrivning av forskningsmiljö med övergripande förslag till organisering och tänkt forskargrupp (Bifoga som bilaga, max 1 sida)

Ofullständig ansökan beaktas ej.

Steg 2 – Fullständig forskningsansökan

I det andra steget ska en fullständig forskningsansökan lämnas in till MSB. Den fullständiga forskningsansökan ska bland annat bestå av en projektbeskrivning som utvecklar och fördjupar idéskissen, CV för samtliga sökanden och detaljerad budget. Mer information om detta kommer med inbjudan till steg 2.

Formella krav samt vissa begränsningar

MSB:s formella krav på forskningsansökningar är att:

- Huvudsökande ska vara disputerad och tillhöra ett svenskt lärosäte eller forskningsinstitut.
- Projektansvarig forskare ska arbeta minst 15 % i projektet.
- Medsökande i projektet som finansieras av MSB ska arbeta minst 10 % av en heltidstjänst i projektet under den tid de ingår i projektet.
- Ansökan ska vara godkänd av firmatecknare vid lärosäte eller forskningsinstitut. Blanketten bifogas i ansökan och du finner den här: <https://www.msb.se/sv/aktuellt/utlysning-av-forskningsmedel/>
- Samtliga sökande måste godkänna hantering av personuppgifter i enlighet med GDPR.
- MSB kan ej ge bidrag till ekonomiska verksamheter²

Att tänka på:

- MSB ger full kostnadstäckning, för direkta och indirekta kostnader, kopplat till forskningsprojektet. Ange den procentsats för OH-påslag som ditt lärosäte/institut tillämpar.
- Stödberättigande kostnader ska vara uppkomna inom projekttiden, ska vara faktiska och kunna styrkas och uppkommit hos lärosätet/institutet.
- Det är projektansvarig forskare som är ansvarig för att tillse att etikprövning görs i de fall det behövs. Det bör framgå i ansökan om etikprövning är aktuellt och hur den ska genomföras.

² Se Skatteverket definition:
<https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/321542.html>

Mer information

Information om MSB:s forskningsverksamhet finns på:

- www.msb.se/forskning
- www.msb.se/sv/aktuellt/utlysning-av-forskningsmedel/

För ytterligare vägledning kring utlysningen finns mer läsning på:

- Investering i kunskap för ett säkrare samhälle – MSB:s strategi för forskning och utveckling <https://rib.msb.se/filer/pdf/28834.pdf>

Kontaktperson för utlysningen

Monica Svantesson, Forskningssamordnare
Enheten för forskning och utvärdering
tfn: 010-240 45 52, e-post: monica.svantesson@msb.se

Alternativ e-post: forskning@msb.se